

កម្មវិធីឃ្លាំមើលសវនាការសាលាក្តីខ្មែរក្រហម

សំណុំរឿង០០២ ■របាយការណ៍លេខ៥៥ ■សវនាការលើកស្តីកាង ■សប្តាហ៍ទី ៤៩ ■ ថ្ងៃទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៣

ករណីរបស់ជនជាប់ចោទលោក នួន ជា លោក អៀង សំផន និងលោក អៀង សារី

Asian International Justice Initiative (AIJI), a project of East-West Center and UC Berkeley War Crimes Studies Center

យើងខ្ញុំជាបុគ្គលិកជាតិផ្នែកបកប្រែភាសានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា សូមប្រកាសអនុវត្តការធ្វើពហិការមិនបំពេញការងារចាប់ពីពេលនេះ។

- បុគ្គលិកអង្គភាពបកប្រែភាសា

ផ្នែកទី១ ៖ ទិដ្ឋភាពទូទៅ

ព្រឹត្តិការណ៍ដែលមិនបានគ្រោងទុកមួយ បានកើតមានឡើងចំពេលដែលកាលវិភាគសវនាការត្រូវបានរៀបចំសម្រាប់ស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីជំនាញ **ហ្វីលីព ស្កត** (Philip Short)។ បុគ្គលិកជាតិអង្គភាពបកប្រែភាសានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (អ.វ.ត.ក) បានប្រកាសធ្វើពហិការមិនចូលធ្វើការងារ។ ពួកគេបានពន្យល់ថា ពួកគេនឹងមិនផ្តល់ការបកប្រែភាសាស្របច្បាប់ដល់ពួកគេទទួលបានប្រាក់ខែសម្រាប់ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២ ខែមករា និងខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ នេះ។ បន្ទាប់ពីការសម្រាកអស់រយៈពេលមួយម៉ោងមក ជាចុងក្រោយ បុគ្គលិកបកប្រែភាសាបានយល់ព្រមបំពេញការងាររបស់ពួកគេសម្រាប់រយៈពេល២០នាទី ក្នុងអំឡុងពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើការពិភាក្សាលើបញ្ហាសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ **នួន ជា** និង **អៀង សារី**។

ផ្នែកទី២ ៖ ការគ្រប់គ្រងសវនាការ

ក្រោយពេលបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការបាន១៨នាទីមក អង្គជំនុំជម្រះ បានបង្ខំចិត្តបញ្ឈប់សវនាការនៅថ្ងៃច័ន្ទ ដោយសារតែការធ្វើពហិការរបស់អង្គភាពបកប្រែភាសា ហើយក៏ដោយសារជនជាប់ចោទ **អៀង សារី** ក៏មិនបានលះបង់សិទ្ធិដើម្បីមានវត្តមានក្នុងការតាមដានសវនាការ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់លោក **ហ្វីលីព ហ្សត**។ បន្ទាប់មក ពុំមានវត្តមានពិភាក្សាដេញដោលផ្សេងទៀត ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងសប្តាហ៍នោះឡើយ។

ក. ពហិការបស់អង្គភាពបកប្រែភាសា

កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីកាលពីថ្ងៃច័ន្ទនេះ បានចាប់ផ្តើមឡើងដោយមានសេចក្តីថ្លែងដែលមិនបានរំពឹង ទុកមួយ ពីសំណាក់បុគ្គលិកតុលាការផ្នែកបកប្រែភាសា ដោយបាននិយាយយ៉ាងដូច្នេះថា ៖

លោកប្រធាន (សារពីអ្នកបកប្រែ) សូមគោរពលោក លោកស្រីចៅក្រម សូមគោរពភាគីទាំងអស់ ដែលមានវត្តមាននៅទីនេះ! យើងខ្ញុំជាបុគ្គលិកជាតិផ្នែកបកប្រែភាសានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា សូមប្រកាសធ្វើពហិការមិនបំពេញការងារចាប់ពី ថ្ងៃច័ន្ទ ទី៤ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ នេះតទៅ រហូតដល់យើងខ្ញុំ ទទួលបានប្រាក់ខែពេញលេញសម្រាប់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ និងខែមករា ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ ទើបយើងខ្ញុំនឹងចាប់ផ្តើមចូលបំពេញការងារដូចប្រក្រតីឡើងវិញ។ សូមអរគុណ លោកប្រធាន។

ភាគី និងបុគ្គលិកទាំងអស់ ដែលបានចូលអង្គុយក្នុងបន្ទប់សវនាការ មានការស្រឡាញ់កាំងឡើង សង្កេត ដោយសារតែឮការប្រកាសនេះ។ បន្ទាប់ពីមានកិច្ចពិភាក្សាខ្លីមួយមក លោកប្រធាន **និល ណុន** បាន ប្រកាសសារមួយជាភាសាខ្មែរថា គ្មានការបកប្រែជាភាសាផ្សេងៗទៀតឡើយ។ លោកស្រីចៅក្រម **ស៊ីលវៀ ខាតវ៉ាយថ៍** (Silvia Cartwright) បានលើកឡើងបន្តជាភាសាអង់គ្លេស ដោយគាត់បានពន្យល់ថា ចៅក្រម នឹងបញ្ឈប់សវនាការដើម្បីពិចារណាលើស្ថានភាពនេះ។

ក្រោយពេលជិតមួយម៉ោងមក ចៅក្រមបានវិលត្រឡប់មកកាន់បន្ទប់សវនាការវិញ ហើយមានការបក ប្រែពីភាសាខ្មែរមកជាភាសាអង់គ្លេស ដែលធ្វើឲ្យមានភ្ញាក់ផ្អើលដល់សាធារណជន និងភាគីទាំងអស់ដែល មានវត្តមាន។ ក្នុងការឆ្លើយឆ្លងដឹកជញ្ជូននេះ លោកប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានស្នើសុំថា តើអង្គភាពបកប្រែមាន លទ្ធភាពជួយដល់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការបកប្រែភាសា នាពេលនេះបានដែរឬទេ ហើយបុគ្គលិកផ្នែកបកប្រែបាន ឆ្លើយតបថា ៖

សូមជម្រាបលោកប្រធាន! ក្នុងនាមជាអ្នកបកប្រែអាជីព យើងខ្ញុំអាចបកបាន ធានាគុណភាពនោះ ត្រឹមតែ៣០នាទីប៉ុណ្ណោះ នឹងត្រូវប្តូរ។ ឬថាម្យ៉ាងទៀត បានតែ២០នាទីបន្ទាប់តែប៉ុណ្ណោះ។ បន្ទាប់ពី នោះមក តាមស្តង់ដារបច្ចេកទេស មិនធ្វើការបន្តបានទៀតនោះទេ ត្រូវតែប្តូរ។

ចៅក្រម **ខាតវ៉ាយថ៍** បានធ្វើការពន្យល់ថា ខាងរដ្ឋបាលបានយល់ព្រមធ្វើការបកប្រែជាភាសា អង់គ្លេស និងភាសាខ្មែរជាបណ្តោះអាសន្នជូនអង្គជំនុំជម្រះ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកនិយាយភាសាបារាំង ត្រូវតែពិភាក្សា ជាមួយនឹងសហការីរបស់ពួកគេ។

ខ. បញ្ហាសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា និង អៀង សារី

លោកប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ បានប្រកាសថា នៅថ្ងៃទី១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ ជនជាប់ចោទ **នួន ជា** បានធ្វើ “ពាក្យស្នើសុំដោយផ្ទាល់” ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដោយបានបញ្ជាក់ពីបំណងរបស់គាត់ដើម្បី ចូលរួមតាមដានរាល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការទាំងអស់។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែគាត់មានជម្ងឺហើមពោះ និងមិនអាចផ្តោតអារម្មណ៍ក្នុងសវនាការ ជនជាប់ចោទ **នួន ជា** បានស្នើសុំមិនចូលរួមតាមដានកិច្ចដំណើរការ នីតិវិធី នៅថ្ងៃច័ន្ទនេះទេ។ គាត់បានស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឲ្យពន្យារពេលសវនាការស្តាប់សក្ខីកម្ម

របស់សាក្សីជំនាញ **ហ្វីលីព ស្កត** រហូតដល់ពេលដែលគាត់ បានជាសះស្បើយពីជម្ងឺឡើងវិញ។ អង្គជំនុំជម្រះ បានទទួលនូវលិខិតបញ្ជាក់អំពីរបាយការណ៍សុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទលោក **នួន ជា** ពីក្រុមគ្រូពេទ្យរបស់ តុលាការ កាលពីម៉ោង ៧:៣០នាទី នាព្រឹកថ្ងៃច័ន្ទ ដោយបានអះអាងថា លោក **នួន ជា** មានបញ្ហាហើមពោះ វិលមុខពេលងើបអង្គុយ ហើយមានអាការៈកលក្អកម្តងម្កាល។^១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានសម្រេចថា “សភាពទូទៅនៃសុខភាពរបស់គាត់មិនសូវល្អទេ ប៉ុន្តែគាត់អាចបន្តតាមដានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពីចម្ងាយ គឺ ពីបន្ទប់ឃុំឃាំងនៅខាងក្រោមសាលសវនាការបាន”។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក៏បានជម្រាបជូនព័ត៌មានជាសាធារណៈថា ជនជាប់ចោទ **អៀង សារី** ត្រូវ បានអនុញ្ញាតឲ្យបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត កាលពីពេលព្រឹកព្រលឹមថ្ងៃច័ន្ទនេះ។ ទោះបីជា មេធាវីជាតិការពារក្តី គឺលោក **អាង ឧត្តម** បានចាកចេញដើម្បីរួមដំណើរជាមួយនឹងកូនក្តីរបស់គាត់នៅឯមន្ទីរ ពេទ្យក៏ដោយ ប៉ុន្តែគាត់មិនទាន់អាចនិយាយជាមួយនឹងជនជាប់ចោទ **អៀង សារី** បាននៅឡើយទេ ថាតើជន ជាប់ចោទរូបនេះ បានលះបង់សិទ្ធិដើម្បីចូលរួមតាមដានកិច្ចដំណើរការសវនាការដែរឬអត់។ ដោយសារហេតុ ផលនេះហើយ លោកប្រធានអង្គជំនុំជម្រះបានពន្យល់ថា អង្គជំនុំជម្រះនឹងរៀបចំកាលវិភាគនៃការឡើងផ្តល់ សក្ខីកម្មរបស់លោក **ហ្វីលីព ស្កត** ឡើងវិញ ហើយអង្គជំនុំជម្រះមិនអាចធ្វើការកំណត់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការ បន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការបាននៅឡើយទេ។

គ. ការរៀបចំកាលវិភាគសវនាការ

នៅថ្ងៃទី៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានចេញអនុស្សរណៈមួយស្តីពី “ការ ពន្យារពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីជំនាញ”។^២ អនុលោមតាមអនុស្សរណៈនេះ អង្គជំនុំជម្រះមិនអាន បន្តសវនាការស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់អ្នកជំនាញ **ហ្វីលីព ស្កត** និង **អេលីហ្សាបេត បេកយ៉េ** (Elizabeth Becker) ដោយសារតែស្ថានភាពសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទ **អៀង សារី** និងការធ្វើពហិការរបស់អង្គភាពបកប្រែ ភាសា។ ចំពោះព័ត៌មានបន្ថែមទាក់ទងនឹងការរៀបចំកាលវិភាគនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់ **ហ្វីលីព ស្កត** និង **អេលីហ្សាបេត បេកយ៉េ** នឹងជូនដំណឹងដល់ភាគីនៅក្នុង “ពេលវេលាសមស្របណាមួយ”។

ដូចដែរអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានគូសបញ្ជាក់ក្នុងសេចក្តីសម្រេចខាងដើមថា អង្គជំនុំជម្រះនឹង មិនស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីដែលរៀបរាប់ពីអង្គហេតុ មុននឹងមានសេចក្តីសម្រេចលើការបំបែកសំណុំរឿងថ្មី ឡើយ។^៣ ជាកិច្ចបន្ថែមនោះ អង្គជំនុំជម្រះ នឹងមិនចេញសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើការបំបែកសំណុំរឿង ឡើយ រហូតទាល់តែបានស្តាប់ការវាយតម្លៃសុខភាព ពីអ្នកជំនាញលើបញ្ហាសម្បទាក្នុងការចូលរួមសវនាការ របស់ជនជាប់ចោទ **អៀង សារី** និងជនជាប់ចោទ **នួន ជា** ។ សវនាការលើការវាយតម្លៃសុខភាព ត្រូវបាន រៀបចំឲ្យចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃទី២៥ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៣នេះ។ ដូច្នេះ ក្រោយពីអង្គជំនុំជម្រះបានចេញសេចក្តី សម្រេចរបស់ខ្លួនលើការបំបែកសំណុំរឿង និងស្តាប់ការវាយតម្លៃពីអ្នកជំនាញវេជ្ជសាស្ត្រលើសម្បទារបស់ជន ជាប់ចោទមក អង្គជំនុំជម្រះនឹងប្រកាសព័ត៌មានបន្ថែមពីការរៀបចំកាលវិភាគសវនាការ។

ឃ. វត្តមាន

លោក **ខៀវ សំផន** គឺជាជនជាប់ចោទតែម្នាក់គត់ ដែលបានអង្គុយក្នុងបន្ទប់សវនាការ នាពេលព្រឹក ថ្ងៃច័ន្ទ។ ជនជាប់ចោទ **នួន ជា** មានជម្ងឺផ្លូវកាយ ហេតុដូច្នេះហើយ ទើបគាត់តាមដានសវនាការនៅក្នុងបន្ទប់ ឃុំឃាំងនៅក្រោមសាលសវនាការ។ ជនជាប់ចោទ **អៀង សារី** បានអវត្តមានពីសវនាការ ដោយសារតែគាត់ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យសម្រាកព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត នាព្រឹកព្រលឹមថ្ងៃច័ន្ទនេះ។

វត្តមានរបស់ភាគី ៖ ភាគីទាំងអស់ មានវត្តមានក្នុងបន្ទប់សវនាការ លើកលែងតែមេធាវីជាតិការពារក្តី ឲ្យលោក **អៀង សារី** គឺលោក **អាង ឧត្តម** បានចាកចេញដើម្បីអមដំណើរជាមួយនឹងកូនក្តីរបស់គាត់ ទៅកាន់ មន្ទីរពេទ្យមិត្តភាពខ្មែរ-សូវៀត។

វត្តមានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ៖ មានដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្រហែលជា ១០នាក់ បានអង្គុយ តាមជាន់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងបន្ទប់សវនាការ នៅថ្ងៃច័ន្ទនេះ។

វត្តមានរបស់សាធារណជន ៖

កាលបរិច្ឆេទ	សវនាការពេលព្រឹក	សវនាការពេលរសៀល
ថ្ងៃច័ន្ទ ០៤/០៣/២០១៣	- អ្នកភូមិចំនួន ១២០នាក់ មកពីស្រុក សំរោង ខេត្តកំពង់ស្ពឺ - អ្នកសង្កេតការណ៍បរទេសចំនួន ១០ នាក់	ពុំមានសវនាការ

ង. តារាងពេលវេលា

កាលបរិច្ឆេទ	ចាប់ផ្តើម	សម្រាកពេលព្រឹក	អាហារថ្ងៃត្រង់	សម្រាកពេលរសៀល	ផ្អាកសវនាការ	រយៈពេលសវនាការសរុប
ថ្ងៃច័ន្ទ ០៤/០៣/១៣	៩:២០	៩:២៦-១០:២០	១០:៣២	-	-	១៨ នាទី
រយៈពេលសវនាការជាមធ្យម				១៨នាទី		
រយៈពេលសវនាការសរុបក្នុងសប្តាហ៍នេះ				១៨នាទី		
ចំនួនម៉ោង ថ្ងៃ និងសប្តាហ៍នៃសវនាការ				៦៨៣ម៉ោង និង៤៨នាទី		
រយៈពេលសវនាការចំនួន ១៥៨ថ្ងៃ អំឡុងពេល ៥០សប្តាហ៍						

Unless specified otherwise,

- the documents cited in this report pertain to *The Case of Nuon Chea, Ieng Sary, Ieng Thirith and Khieu Samphan* before the ECCC;
- the quotes are based on the personal notes of the trial monitors during the proceedings;
- the figures in the *Public Attendance* section of the report are only approximations; and
- photos are courtesy of the ECCC.

Glossary of Terms

Case 001	<i>The Case of Kaing Guek Eav alias “Duch”</i> (Case No. 001/18-07-2007-ECCC)
Case 002	<i>The Case of Nuon Chea, Ieng Sary, Ieng Thirith and Khieu Samphan</i> (Case No. 002/19-09-2007-ECCC)
CPC	Code of Criminal Procedure of the Kingdom of Cambodia (2007)
CPK	Communist Party of Kampuchea
CPLCL	Civil Party Lead Co-Lawyer
DK	Democratic Kampuchea
ECCC	Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia (also referred to as the Khmer Rouge Tribunal or “KRT”)
ECCC Law	Law on the Establishment of the ECCC, as amended (2004)
ERN	Evidence Reference Number (the page number of each piece of documentary evidence in the Case File)
FUNK	National United Front of Kampuchea
GRUNK	Royal Government of National Union of Kampuchea
ICC	International Criminal Court
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICTR	International Criminal Tribunal for Rwanda
ICTY	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
IR	Internal Rules of the ECCC Rev. 8 (2011)
KR	Khmer Rouge
OCIJ	Office of the Co-Investigating Judges
OCP	Office of the Co-Prosecutors of the ECCC
RAK	Revolutionary Army of Kampuchea
VSS	Victims Support Section
WESU	Witness and Expert Support Unit

* AIJI is a collaborative project between the East-West Center, in Honolulu, and the War Crimes Studies Center, University of California, Berkeley. Since 2003, the two Centers have been collaborating on projects relating to the establishment of justice initiatives and capacity-building programs in the human rights sector in South-East Asia. The Program is funded by the Open Society Foundation, the Foreign Commonwealth Office of the British Embassy in Phnom Penh, and the Embassy of Switzerland in Bangkok.

This issue of KRT TRIAL MONITOR was authored by Faith Suzzette Delos Reyes, Hava Mirell, Kimsan Soy, and Penelope Van Tuyl, as part of AIJI's KRT Trial Monitoring and Community Outreach Program. KRT TRIAL MONITOR reports on Case 002 are available at <www.krtmonitor.org>, and at the websites of the East-West Center and the War Crimes Studies Center.

¹ According to AIJ's Cambodian monitor, the President, speaking in Khmer, informed the public that Nuon Chea had been urinating and defecating on himself. These details, however, did not come through in the English translation.

² Trial Chamber. "Postponement of Expert Testimony" (6 March 2013). E264/3.

³ See Trial Chamber. "Scheduling of Experts Philip Short and Elizabeth Becker and postponement of Fact Witnesses until Decision on Severance" (26 February 2013). E264/1. Par. 3.